
1522 засідання, 11 – 12 березня 2025

10 Правові питання

10.1 Європейський комітет з питань правового співробітництва (CDCJ) Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката

Преамбула

Держави-члени Ради Європи та інші сторони, які підписали цю Конвенцію,

Беручи до уваги, що метою Ради Європи є досягнення більшої єдності між її членами;

Посилаючись на Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (ETS № 5, 1950) та протоколи до неї, а також на практику Європейського суду з прав людини;

Беручи до уваги Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Восьмим Конгресом Організації Об'єднаних Націй з попередження злочинності і поведження з правопорушниками (Гавана, Куба, 27 серпня - 7 вересня 1990 року);

Беручи до уваги Рекомендацію Rec(2000)21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу здійснення професії адвоката;

Беручи до уваги Резолюцію 44/9 про незалежність і безсторонність судових органів, присяжних і засідателів та незалежність адвокатів, ухвалену Радою ООН з прав людини 16 липня 2020 року;

Підкреслюючи фундаментальну роль, яку адвокати та їхні професійні асоціації відіграють у підтримці верховенства права, забезпеченні доступу до правосуддя та захисту прав людини і основоположних свобод;

З глибоким занепокоєнням відзначаючи, що адвокати все частіше зазнають нападів, погроз, переслідувань і залякувань через свою професійну діяльність, а також неправомірного перешкоджання або втручання при здійсненні ними своєї законної професійної діяльності;

Засуджуючи всі такі напади, погрози, переслідування, залякування та неправомірні перешкоди або втручання;

Беручи до уваги різні способи організації професії адвоката в державах-членах Ради Європи та інших державах, що підписали цю Конвенцію;

Беручи до уваги необхідність зміцнення міжнародно-правової бази для забезпечення свободи здійснення адвокатської діяльності;

Домовилися про наступне:

Розділ I – Мета, сфера застосування та використання термінів

Стаття 1 – Мета Конвенції

1. Метою цієї Конвенції є посилення захисту професії адвоката, а також права на здійснення цієї професії незалежно та без дискримінації, неправомірних перешкод чи втручання, а також без загроз, нападів, переслідувань чи залякувань.
2. Ця Конвенція встановлює спеціальний механізм для забезпечення ефективного виконання її положень Сторонами.

Стаття 2 – Сфера застосування

1. Ця Конвенція застосовується до професійної діяльності адвокатів та їхніх професійних об'єднань.
2. Положення статей 5–9 цієї Конвенції, залежно від конкретних обставин, застосовуються до тих адвокатів, які надають юридичні консультації, допомогу чи представництво в державі-учасниці під своєю національною професійною кваліфікацією та які:
 - a) підпадають під дію декларації, зробленої іншою державою-учасницею відповідно до пункту 1 статті 20 цієї Конвенції; або
 - b) здійснюють таку діяльність відповідно до законодавства цієї держави, права Європейського Союзу або міжнародних угод.
3. Положення статей 6 (професійні права адвокатів), 7 (свобода вираження поглядів) і пункту 4 статті 9 (захисні заходи) цієї Конвенції також застосовуються до:
 - a) будь-якої особи, яка, всупереч статтям 5 та 8 цієї Конвенції, була позбавлена кваліфікації адвоката, ліцензії на здійснення адвокатської діяльності або мала такі документи анульовані чи призупинені;
 - b) будь-якої особи, яка визнана міжнародним судом чи трибуналом або органом, створеним міжнародною організацією, як компетентна діяти у провадженні перед ним під час надання консультацій чи представництва в такому провадженні.
4. Положення пункту 3 підпунктів b і c статті 6, а також пункту 4 статті 9 цієї Конвенції застосовуються також до осіб, які працюють або залучені адвокатами для надання їм допомоги, оскільки вони безпосередньо сприяють здійсненню професійної діяльності цих адвокатів.
5. Положення пункту 4 статті 9 цієї Конвенції також застосовуються до осіб, які працюють або залучені для надання допомоги професійним об'єднанням, оскільки це стосується виконання ними професійної діяльності таких об'єднань.

Стаття 3 – Використання термінів

Для цілей цієї Конвенції:

- a) **«адвокат»** означає будь-яку фізичну особу, яка має необхідну кваліфікацію та уповноважена відповідно до національного законодавства здійснювати адвокатську діяльність;
- b) **«клієнт»** означає будь-яку фізичну або юридичну особу, яку консулює, якій надає допомогу або представляє адвокат;
- c) **«потенційний клієнт»** означає будь-яку фізичну або юридичну особу, яка прямо або опосередковано звертається за консультацією, допомогою чи представництвом до відповідного адвоката;
- d) **«професійне об'єднання»** означає представницький орган, до якого належать деякі або всі адвокати безпосередньо чи опосередковано або в який вони включені та який несе відповідальність за організацію чи регулювання їхньої професійної діяльності відповідно до національного законодавства.

- e) **«професійна діяльність адвокатів»** означає будь-які дії, спрямовані на підготовку або надання консультацій, допомоги чи представництва клієнту або потенційному клієнту у зв'язку з тлумаченням або застосуванням права, національного, іноземного чи міжнародного, як на території держав-учасниць, де вони засновані, так і в будь-якому іншому місці, де це може здійснюватися, включаючи діяльність у рамках судового процесу та роботи міжнародного суду чи трибуналу або органу, створеного міжнародною організацією.
- f) **«професійна діяльність професійних об'єднань»** означає будь-які дії, що охоплюються пунктом 2 статті 4 цієї Конвенції.
- g) **«публічні органи»** означають:
 - i. органи державної влади та управління на національному, регіональному та місцевому рівнях;
 - ii. законодавчі органи та органи судової влади, якщо вони виконують адміністративні функції відповідно до національного законодавства;
 - iii. фізичних або юридичних осіб, якщо вони здійснюють адміністративні повноваження.
- h) **«встановлений законом» та «необхідний у демократичному суспільстві»** слід розуміти у значенні, визначеному Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, відповідно до тлумачення Європейського суду з прав людини.

Розділ II – Основні положення

Стаття 4 – Професійні об'єднання

1. Сторони забезпечують, щоб національна правова та нормативна база гарантувала, що професійні об'єднання є незалежними, самоврядними органами. Вибори їхніх керівних органів відбуваються відповідно до чинних правил і без зовнішнього втручання.
2. Сторони забезпечують, що професійні об'єднання можуть:
 - a) просувати та представляти інтереси адвокатів і їхньої професії;
 - b) сприяти захисту незалежності адвокатів та їхньої ролі в суспільстві;
 - c) розробляти професійні стандарти поведінки та сприяти їх дотриманню відповідно до цієї Конвенції;
 - d) сприяти доступу до професії, а також безперервній освіті та підготовці адвокатів;
 - e) співпрацювати з адвокатами, іншими професійними об'єднаннями та міжнародними, міжурядовими або неурядовими організаціями з питань права та юридичної практики, включаючи просування та захист ролі адвокатів;
 - f) сприяти добробуту адвокатів і надавати їм та їхнім сім'ям допомогу у разі необхідності.
3. Сторони забезпечують, щоб професійні об'єднання вчасно та ефективно консультувалися з урядом щодо пропозицій про будь-які зміни в законодавстві, процесуальних та адміністративних правилах, які безпосередньо впливають на професійну діяльність адвокатів і регулювання професії.
4. Сторони забезпечують, щоб будь-яка вимога щодо членства в професійному об'єднанні не перешкоджала адвокатам створювати та брати участь в інших об'єднаннях для просування своїх професійних інтересів і діяльності.

Стаття 5 – Право на здійснення професійної діяльності

1. Сторони забезпечують, щоб допуск, безперервна авторизація та поновлення права на здійснення адвокатської діяльності були встановлені законом і були:
 - a) засновані на об'єктивних, доречних і прозорих критеріях, що застосовуються через справедливу процедуру; та
 - b) не підлягали дискримінації на будь-якій підставі, забороненій прецедентним правом Європейського суду з прав людини.
2. Сторони забезпечують, щоб рішення щодо допуску, безперервної авторизації та поновлення права на здійснення адвокатської діяльності ухвалювалися професійним об'єднанням або іншим незалежним органом і могли бути оскаржені в незалежному та неупередженому суді або трибуналі, створеному відповідно до закону.

Стаття 6 – Професійні права адвокатів

1. Сторони забезпечують, щоб адвокати мали право:
 - a) пропонувати та надавати юридичні консультації, допомогу та представництво, зокрема для захисту прав людини і основоположних свобод;
 - b) приймати або відмовлятися від прийняття будь-якої фізичної чи юридичної особи як свого клієнта, а також припиняти відносини формату адвокат-клієнт;
 - c) мати оперативний і ефективний доступ до своїх клієнтів та потенційних клієнтів, навіть якщо вони позбавлені свободи;
 - d) бути визнаними особами, які уповноважені надавати консультації, допомогу чи представляти клієнтів;
 - e) мати ефективний доступ до всіх відповідних матеріалів, що перебувають у розпорядженні чи під контролем компетентних державних органів, судів і трибуналів, при здійсненні представництва інтересів клієнтів без невинуватених затримок і обмежень;
 - f) мати ефективний доступ до суду, трибуналу або іншого подібного органу, перед яким вони мають право виступати;
 - g) подавати заяви чи клопотання від імені своїх клієнтів, зокрема щодо відводу судді, прокурора або члена органу, який має ухвалювати рішення у конкретній справі, а також щодо ведення провадження;
 - h) ефективно брати участь у всіх провадженнях, у яких вони представляють інтереси своїх клієнтів;
 - i) інформувати громадськість про свої послуги.
2. Сторони забезпечують, щоб адвокати не несли цивільної або кримінальної відповідальності за усні чи письмові заяви, зроблені сумлінно та з належною ретельністю в ході проваджень від імені своїх клієнтів.
3. Сторони забезпечують, щоб адвокати:
 - a) мали можливість надавати своїм клієнтам або потенційним клієнтам юридичні консультації приватно під час особистих зустрічей;
 - b) могли конфіденційно спілкуватися зі своїми клієнтами або потенційними клієнтами, незалежно від засобу та форми такої комунікації;
 - c) не були зобов'язані розкривати, передавати або надавати свідчення щодо будь-якої інформації чи матеріалів, отриманих безпосередньо або опосередковано від клієнтів чи потенційних клієнтів, а також щодо будь-якого обміну з ними інформацією та будь-яких матеріалів, підготовлених у зв'язку з таким обміном або веденням юридичних проваджень від їхнього імені.
4. Жодні обмеження не можуть бути накладені на здійснення прав, встановлених у пунктах 1, 2 і 3 цієї статті, за винятком тих, що передбачені законом і є необхідними в демократичному суспільстві. Такі обмеження можуть включати, але не обмежуються вимогами щодо забезпечення доступності юридичних консультацій, допомоги та представництва для всіх.
5. Сторони забезпечують, щоб адвокати не зазнавали негативних наслідків через ототожнення їх із клієнтами або справами клієнтів. Ця стаття застосовується без шкоди для свободи вираження поглядів, захищеної Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та національним законодавством.

Стаття 7 – Свобода вираження поглядів

1. Сторони забезпечують право адвокатів інформувати громадськість про питання, пов'язані зі справами їхніх клієнтів, за умови дотримання обмежень, встановлених законом, що впливають із професійних обов'язків, вимог здійснення правосуддя та поваги до приватного життя, і тих, що є необхідними в демократичному суспільстві.
2. Сторони забезпечують право адвокатів – як індивідуально, так і колективно – та професійних об'єднань сприяти утвердженню верховенства права і дотриманню його, брати участь у публічних обговореннях щодо сутності, тлумачення та застосування чинних і запропонованих правових норм, судових рішень, здійснення правосуддя та доступу до нього, а також сприяти захисту прав людини та пропонувати реформи в цих сферах.

Стаття 8 – Дисциплінарні заходи

1. Сторони забезпечують, щоб підстави для притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності ґрунтувалися виключно на професійних стандартах поведінки, встановлених законом, які відповідають правам і свободам, гарантованим Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.
 2. Сторони забезпечують, щоб дисциплінарні провадження щодо адвокатів:
 - a) розглядалися:
 - i. незалежним та неупередженим дисциплінарним комітетом, створеним професійним об'єднанням;
 - ii. незалежним та неупередженим органом; або
 - iii. незалежним та неупередженим судом або трибуналом, створеним законом;
 - b) проходилися без зволікань;
 - c) здійснювалися відповідно до вимог справедливого судового розгляду, передбачених статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та з правом на юридичну допомогу та представництво адвокатом за власним вибором;
 - d) могли бути оскаржені адвокатом у незалежному та неупередженому суді або трибуналі, створеному законом.
 2. Сторони забезпечують, щоб будь-які дисциплінарні санкції щодо адвокатів відповідали принципам законності, недискримінації та пропорційності. Заборона на право здійснення професійної діяльності може бути накладена лише у випадках найбільш серйозних порушень професійних стандартів.

Стаття 9 – Захисні заходи

1. Сторони забезпечують, з урахуванням обмежень, передбачених законом і необхідних у демократичному суспільстві для запобігання, розслідування або переслідування злочинів чи захисту прав інших осіб, що адвокати:
 - a) мають доступ до адвоката за власним вибором у разі позбавлення їх волі;
 - b) можуть без зволікань повідомити представника свого професійного об'єднання про позбавлення їх волі, юридичні підстави цього та місце їхнього утримання;
 - c) мають право на присутність незалежного адвоката або представника свого професійного об'єднання під час:
 - i. будь-якого обшуку, проведеного в межах цивільного, кримінального чи адміністративного розслідування або провадження щодо них самих або приміщень, транспортних засобів чи пристроїв, які вони використовують для професійної діяльності; або
 - ii. вилучення або копіювання документів, будь-яких інших даних та обладнання, що використовується ними у професійній діяльності;

за винятком випадків, коли документи або дані не підлягають огляду особами, які здійснюють обшук чи вилучення.

- d) проінформовані про свої права, зазначені у підпунктах а, б і с цього пункту, у разі позбавлення волі та перед проведенням обшуку або вилученням чи копіюванням документів.
2. Сторони забезпечують, щоб належні гарантії дотримувалися під час перевірок або інших заходів, що здійснюються у межах нагляду за професією.
 3. Сторони забезпечують, що професійні об'єднання можуть, з урахуванням обмежень, встановлених законом і необхідних у демократичному суспільстві, для запобігання, розслідування та переслідування злочинів або захисту прав інших осіб, забезпечувати права, передбачені цією Конвенцією, зокрема шляхом:
 - a) отримання через своїх представників ефективного доступу до адвокатів, позбавлених волі, якщо самі адвокати цього бажають;
 - b) оперативного отримання інформації від правоохоронних органів про випадки нападів або вбивств адвокатів, якщо є підстави вважати, що це пов'язано з їхньою професійною діяльністю, і якщо ця інформація ще не була оприлюднена або самі адвокати не можуть повідомити про це;
 - c) можливості бути присутніми на судових засіданнях у провадженнях проти адвокатів, якщо є підстави вважати, що це пов'язано з їхньою професійною діяльністю.
 4. Сторони:
 - a) забезпечують, щоб адвокати та їхні професійні об'єднання могли здійснювати свою професійну діяльність і реалізовувати права, передбачені статтею 7 цієї Конвенції, без:
 - i. будь-яких форм фізичних нападів, погроз, переслідувань або залякувань;
 - ii. будь-яких неправомірних перешкод чи втручань;
 - b) утримуються від вчинення дій, зазначених у підпункті а цього пункту;
 - c) проводять ефективне розслідування випадків поведінки, передбаченої підпунктом а, якщо є підстави вважати, що це може становити кримінальний злочин.
 5. Сторони утримуються від ухвалення будь-яких заходів або підтримки практик, які підривають незалежність і самоврядний характер професійних об'єднань.

Розділ III – Механізм моніторингу

Стаття 10 – Група експертів із захисту професії адвоката

1. Група експертів із захисту професії адвоката (далі – GRAVO) здійснює моніторинг виконання цієї Конвенції Сторонами.
2. GRAVO складається щонайменше з восьми та щонайбільше з дванадцяти членів. Її члени обираються Комітетом Сторін, створеним відповідно до статті 11 цієї Конвенції, з-поміж кандидатів, висунутих Сторонами, строком на чотири роки з можливістю одного переобрання. Члени GRAVO обираються з-поміж громадян держав-учасниць Конвенції.
3. Перші вибори восьми членів відбудуться протягом одного року після набрання чинності цією Конвенцією. Вибори ще чотирьох членів відбудуться після 25-ї ратифікації або приєднання до Конвенції.
4. Вибори членів GRAVO здійснюються на основі таких принципів:
 - a) члени обираються за прозорою процедурою з-поміж осіб високої моральної репутації, які мають підтверджений професійний досвід у сферах, що охоплюються цією Конвенцією;
 - b) не більше одного члена GRAVO може бути громадянином однієї держави;
 - c) члени повинні представляти різні правові системи;
 - d) склад GRAVO має забезпечувати гендерний та географічний баланс;
 - e) члени діють у своїй особистій якості, є незалежними та неупередженими у виконанні своїх функцій і мають бути спроможні ефективно виконувати свої обов'язки.

5. Процедура виборів членів GRAVO визначається Комітетом міністрів Ради Європи після консультацій із Сторонами та отримання їхньої одностайної згоди протягом шести місяців після набрання чинності цією Конвенцією.
6. GRAVO ухвалює власний регламент.
7. Члени GRAVO та інші члени делегацій, які здійснюють візити до країн відповідно до статті 12 цієї Конвенції, користуються привілеями та імунітетами, встановленими в додатку до цієї Конвенції.

Стаття 11 – Комітет Сторін

1. Комітет Сторін складається з представників Сторін цієї Конвенції, і Сторони мають прагнути досягти гендерного балансу в його складі.
2. Комітет Сторін скликається Генеральним секретарем Ради Європи. Його перше засідання має відбуватися протягом одного року після набрання чинності цією Конвенцією. Надалі він збирається щоразу, коли цього вимагає одна третина Сторін, Голова Комітету Сторін або Генеральний секретар.
3. Комітет Сторін ухвалює власний регламент.

Стаття 12 – Процедура

1. Оцінювальні процедури поділяються на раунди. GRAVO визначає обсяг і відповідні методи проведення такої процедури, зокрема шляхом використання анкет, які можуть слугувати основою для оцінювання виконання Конвенції Сторонами.
2. GRAVO отримує інформацію про виконання Конвенції від відповідної Сторони. Крім того, він може отримувати інформацію від неурядових організацій, громадянського суспільства, професійних об'єднань, а також національних установ із захисту прав людини. GRAVO також враховує інформацію, отриману від інших інструментів і органів Ради Європи, а також від інших регіональних та міжнародних організацій у сферах, що підпадають під дію цієї Конвенції.
3. GRAVO може організовувати візити до країн у співпраці з національними органами влади, а за необхідності – за допомогою незалежних національних експертів, якщо отриманої інформації недостатньо і немає інших способів її достовірного отримання, або в передбачених статтею 13, пунктом 2 цієї Конвенції випадках. Візити є допоміжним заходом і обмежуються лише тими сферами, де GRAVO вважає інформацію недостатньою.
4. Візити здійснює делегація GRAVO, яка може залучати спеціалістів у конкретних галузях. Під час візитів делегація має право:
 - i. вільно пересуватися територією відповідної юрисдикції;
 - ii. контактувати з державними органами;
 - iii. безперешкодно зустрічатися наодинці з особами, яких вона хоче опитати;
 - iv. мати доступ до матеріалів, що стосуються візиту.
5. GRAVO готує проєкт звіту, що містить аналіз виконання положень Конвенції, а також пропозиції щодо усунення виявлених проблем. Проєкт звіту надсилається відповідній Стороні для коментарів, які враховуються під час його ухвалення.
6. На основі отриманої інформації та коментарів відповідної Сторони GRAVO ухвалює свій звіт і висновки щодо заходів, вжитих для виконання положень Конвенції. Ці документи надсилаються Стороні та Комітету Сторін. Вони оприлюднюються разом із будь-якими коментарями відповідної Сторони.
7. Комітет Сторін може ухвалювати рекомендації для Сторони на основі звіту GRAVO, включаючи:
 - a. заходи, які слід вжити для реалізації висновків GRAVO, з визначенням строку надання інформації про їх виконання; та
 - b. заходи щодо сприяння співпраці зі Стороною для належного виконання Конвенції.

Стаття 14 – Висновки

GRAVO може ухвалювати висновки щодо імплементації цієї Конвенції, якщо це доречно.

Стаття 15 – Взаємодія з іншими органами

Комітет міністрів та Парламентська асамблея Ради Європи періодично отримують інформацію щодо виконання цієї Конвенції.

Розділ IV – Взаємозв'язок з іншими міжнародними інструментами

Стаття 16 – Взаємозв'язок з іншими міжнародними інструментами

1. Ця Конвенція не впливає на права та обов'язки, що виникають з інших міжнародних інструментів, до яких приєдналися або приєднаються Сторони цієї Конвенції, які містять положення щодо питань, врегульованих цією Конвенцією, і які забезпечують більший рівень захисту права адвокатів на вільне здійснення професійної діяльності.
2. Сторони цієї Конвенції можуть укласти двосторонні або багатосторонні угоди між собою щодо питань, передбачених цією Конвенцією, з метою доповнення або посилення її положень чи сприяння застосуванню її принципів.

Розділ V – Прикінцеві положення

Стаття 17 – Підписання та набрання чинності

1. Ця Конвенція відкрита для підписання державами-членами Ради Європи, державами, які не є членами Ради Європи, але брали участь у її розробці, а також Європейським Союзом.
2. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Документи про ратифікацію, прийняття або затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.
3. Ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців з дати, коли вісім підписантів, включаючи щонайменше шість держав-членів Ради Європи, висловлять свою згоду бути пов'язаними Конвенцією відповідно до положень попереднього пункту.
4. Для будь-якого підписанта, який згодом висловить свою згоду бути пов'язаним цією Конвенцією, вона набирає чинності в перший день місяця після закінчення трьох місяців з дати здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття або затвердження.

Стаття 18 – Приєднання до Конвенції

1. Після набрання чинності цією Конвенцією Комітет міністрів Ради Європи може, після консультації зі Сторонами Конвенції та отримання їхньої одностайної згоди, запросити будь-яку державу, яка не є членом Ради Європи та не брала участі в розробці Конвенції, приєднатися до неї. Таке рішення ухвалюється більшістю голосів, передбаченою статтею 20.d Статуту Ради Європи, та одностайним голосуванням представників держав-учасниць, які мають право засідати в Комітеті міністрів.
2. Для держави, що приєднується, Конвенція набирає чинності в перший день місяця після закінчення трьох місяців з дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.
3. Будь-яка Сторона, яка не є членом Ради Європи, здійснює фінансовий внесок у діяльність GRAVO та Комітету Сторін відповідно до порядку, встановленого Комітетом міністрів.

Стаття 19 – Територіальне застосування

1. Будь-яка держава або Європейський Союз може під час підписання або здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання визначити територію чи території, на які поширюється дія цієї Конвенції.
2. Будь-яка Сторона може в подальшому, шляхом подання декларації Генеральному секретарю Ради Європи, поширити застосування цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, зазначену в декларації, щодо якої вона несе міжнародну відповідальність. Для такої території Конвенція набирає чинності в перший день місяця після закінчення трьох місяців з дати отримання такої декларації Генеральним секретарем.
3. Будь-яка декларація, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може бути відкликана шляхом повідомлення Генеральному секретарю Ради Європи. Таке відкликання набуває чинності в перший день місяця після закінчення трьох місяців з дати отримання повідомлення.

Стаття 20 – Декларації

1. Кожна Договірна Сторона цієї Конвенції під час підписання або здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття, затвердження чи приєднання шляхом подання декларації Генеральному секретарю Ради Європи зазначає професійні звання, що підпадають під сферу дії цієї Конвенції відповідно до пункту (а) статті 3. Цю декларацію можна змінити пізніше тим

- самим способом. Така декларація або її зміна не можуть підривати мету цієї Конвенції та захист, який вона забезпечує.
2. Кожна Договірна Сторона цієї Конвенції під час підписання або здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття, затвердження чи приєднання може шляхом подання декларації Генеральному секретарю Ради Європи заявити, що визначення «публічні органи» включає один або декілька з таких органів:
 - i. законодавчі органи в частині їхньої іншої діяльності;
 - ii. судові органи в частині їхньої іншої діяльності;
 - iii. фізичні або юридичні особи, якщо вони виконують публічні функції або діють за рахунок публічних коштів відповідно до національного законодавства.

Цю декларацію можна змінити пізніше тим самим способом.

Стаття 21 – Застереження

1. Будь-яка держава або Європейський Союз під час підписання або здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття, затвердження чи приєднання може шляхом подання декларації Генеральному секретарю Ради Європи заявити, що вона залишає за собою право не застосовувати або застосовувати лише в певних випадках чи за певних умов положення, викладене в статті 6, у частині, що стосується підпункту (b) пункту 3 статті 2 цієї Конвенції. Жодних інших застережень щодо положень цієї Конвенції не допускається.
2. Будь-яка Сторона може повністю або частково відкликати своє застереження шляхом подання відповідної декларації Генеральному секретарю Ради Європи. Таке відкликання набуває чинності з моменту отримання відповідної декларації Генеральним секретарем.

Стаття 22 – Внесення змін до Конвенції

1. Будь-яка пропозиція про внесення змін до цієї Конвенції, подана Стороною, надсилається Генеральному секретарю Ради Європи, який передає її державам-членам Ради Європи, державам, які не є членами Ради Європи, але брали участь у її розробці, кожній державі, що підписала або ратифікувала Конвенцію, Європейському Союзу та кожній державі, запрошеній приєднатися до Конвенції відповідно до пункту 1 статті 18.
2. Будь-яку запропоновану Стороною зміну передають на розгляд Комітету Сторін, який подає свій висновок щодо цієї пропозиції Комітету міністрів.
3. Комітет міністрів розглядає запропоновану зміну та висновок Комітету Сторін і може після консультацій з державами, які не є членами Ради Європи, однак є Сторонами цієї Конвенції, ухвалити відповідну зміну.
4. Текст будь-якої зміни, ухваленої Комітетом міністрів відповідно до пункту 3 цієї статті, передається Сторонам для прийняття.
5. Будь-яка зміна, ухвалена відповідно до пункту 3 цієї статті, набирає чинності в перший день місяця після закінчення одного місяця з дати, коли всі Сторони повідомлять Генерального секретаря про її прийняття.

Стаття 23 – Денонсація

1. Будь-яка Сторона може будь-коли денонсувати цю Конвенцію шляхом подання відповідного повідомлення Генеральному секретарю Ради Європи.
2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця після закінчення трьох місяців з дати отримання повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 24 – Сповіднення

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави-члени Ради Європи, держави, які не є членами Ради Європи, але брали участь у її розробці, кожну державу, що підписала або ратифікувала Конвенцію, Європейський Союз та кожну державу, запрошену приєднатися до Конвенції відповідно до положень статті 18, про:

a) будь-яке підписання;

b) здачу на зберігання будь-якого документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання;

- c) дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статей 17 і 18;
- d) будь-яку зміну, ухвалену відповідно до статті 22, та дату її набрання чинності;
- e) будь-яку декларацію, подану відповідно до статті 20;
- f) будь-яке застереження або його відкликання відповідно до статті 21;
- g) будь-яку денонсацію відповідно до статті 23;
- h) будь-яку іншу дію, повідомлення або комунікацію, пов'язану з цією Конвенцією.

Додаток – Привілеї та імунітети (стаття 10)

1. Цей додаток застосовується до членів GRAVO, зазначених у статті 10 цієї Конвенції, а також до інших членів делегацій, які здійснюють візити до країн. Під терміном «інші члени делегацій» розуміються незалежні національні експерти, спеціалісти, зазначені в пунктах 3 і 4 статті 12 цієї Конвенції, співробітники Ради Європи та перекладачі, залучені Радою Європи, які супроводжують GRAVO під час візитів.
2. Члени GRAVO та інші члени делегацій під час виконання своїх обов'язків, пов'язаних із підготовкою та здійсненням візитів до країн, а також із подальшою роботою та пересуванням у зв'язку з цими обов'язками, користуються такими привілеями та імунітетами:
 - a) імунітет від особистого арешту, затримання та вилучення особистого багажу, а також імунітет від будь-якого судового переслідування за висловлювання чи письмові заяви та всі дії, здійснені ними у їхній офіційній якості;
 - b) звільнення від будь-яких обмежень на свободу пересування при виїзді з країни проживання та поверненні до неї, а також при в'їзді до країни, в якій вони виконують свої обов'язки, та виїзді з неї.
3. Під час подорожей, здійснюваних у межах виконання своїх функцій, члени GRAVO та інші члени делегацій, що здійснюють візити до країн, користуються такими ж митними та валютними пільгами, які надаються представникам іноземних урядів, що перебувають у тимчасовому офіційному відрядженні.
4. Документи, що стосуються оцінки виконання цієї Конвенції, які перевозять члени GRAVO та інші члени делегацій, що здійснюють візити до країн, є недоторканими. Офіційна кореспонденція GRAVO, а також офіційні комунікації членів GRAVO та інших членів делегацій, що здійснюють візити до країн, не підлягають зупиненню чи цензурі.
5. Для забезпечення повної свободи слова та незалежності членів GRAVO та інших членів делегацій, що здійснюють візити до країн, у виконанні їхніх обов'язків імунітет від судового переслідування за висловлювання, письмові заяви та всі дії, здійснені ними під час виконання своїх обов'язків, зберігається навіть після того, як відповідні особи більше не займаються цими обов'язками.
6. Привілеї та імунітети, надані особам, зазначеним у пункті 1 цього додатка, гарантуються з метою захисту незалежного виконання ними своїх функцій в інтересах GRAVO, а не для їхньої особистої вигоди. Відмова від імунітетів осіб, зазначених у пункті 1 цього додатка, здійснюється Генеральним секретарем Ради Європи у будь-якому випадку, коли, на його або її думку, імунітет перешкоджає здійсненню правосуддя і коли його можна скасувати без шкоди для інтересів GRAVO.